

hiatus je dovoljen, če ni slaboglasen; pesnik sme premekniti cezuro, kamor se mu zdi potrebno, itd.¹ Ko so simbolistom očitali, da si s tem hočejo le olajšati delo, so samozavestno odgovorili in ne po krivici: „Noben umetnik, tudi pesnik ne potrebuje olajšujočih pravil; stari verzi so tiranski, ne zavoljo svojih tesnih pravil, temuč zavoljo svojih samovoljnih pravil.“

Gotovo vzrok in morda tudi posledica tega estetskega naziranja so bile umske zablode. Čisto umevno je, da so simbolisti, ko so istovetili sebe z veseljstvom, zašli v panteizem ter da je njih poezija amoralna in nemoralna.

Čudno se je združila s panteizmom srednjeveška mistika. Ne mistična vera, temuč mistična čustvenost, prosti, vseobsegajoči polet mistične duše, potapljanje v veseljnost božjo ter primitivna, pikantno naivna oblika mističnih spisov — to je mikalo simboliste. „Oni so nehali verovati, toda v srcu jim je ostal meglen in vsiljiv spomin na prepovedano. In kakor ne verujejo, tako se tudi prav nič ne obotavljajo prekoračiti teh zakonov, a vendar hočejo čustvovati, kakor bi še vedno verovali, ter okusiti slast tistega, kar imenujejo teologi greh zlobe, greh satana in vseh prokletih; oni hočejo kljubovati prepovedi zato, da žaliho Boga, prekršiti zakon zato, da podvoje svojo slast. (Njihov) misticizem išče torej čustev, ki se jim zde sladka, ker so prepovedana. Ekstazo, do katere je čiste mistike dvigala vnema njih molitev, dosežajo ti psevdomistiki z izžemanjem svojega organizma.“² Njih misticizem obstoji v tem, da so potvorili duhovno naslado, da ljubijo duh kadila in brenje tankih, kapajočih sveč v mračni cerkvi, da izrabljajo besedo starih mistikov in krščansko terminologijo v profanem ali bogokletnem zmislu, kakor Baudelaire, ko poje:

Je t'adore, ô ma frivole,
Ma terrible passion!
Avec la dévotion
Du prêtre pour son idole.

Je veux bâtir pour toi, Madone, ma maîtresse.
Un autel souterrain au fond de ma détresse.³

Vendar niso simbolisti toliko neverni, kot bo-
lestno razsanjani. Oni radi slišijo in govore o ne-

¹ Où nous en sommes? 72. 73.

² Poésie contemp. 109.

³ Obožujem te, frivolna,
strašna strast!
S pobožnostjo
svečenika za svoj idol!
Zgraditi ti hočem, Madona, gospa,
podzemski oltar na dnu svoje bede.

vidnem, ljubijo tihoto samostanov in ascetske po-
teze menihov (Verhaeren), manjka jim pa umskega
in moralnega spoznanja. Nekateri izmed njih so
našli nazaj pot h krščanstvu; drugi tavajo po
brezciljnih potih agnosticizma brez miru in zado-
voljstva in le semintja se jim dvigne krik prav iz
dna srca, kot je zajecal n. pr. Maeterlinck k Bogu:

Mon âme a peur comme une femme.
Voyer ce que j'ai fait, Seigneur,
De mes mains, les lys de mon âme,
De mes yeux, les cieux de mon coeur!

Ayez pitié de mes misères!
J'ai perdu la palme et l'anneau;
Ayez pitié de mes prières,
Faibles fleurs dans un verre d'eau.

Ayez pitié du mal des lèvres,
Ayez pitié de mes regrets;
Semez des lys le long des fièvres
Et des roses sur les marais.

Mon Dieu! d'anciens vols de colombes
Jaunissent le ciel de mes yeux,
Ayez pitié du lin des lombes
Qui m'entoure de gestes bleus!!

In ko se je Paul Verlaine vrnil v Cerkev, ko se
je „vrnil domov k Bogu mladosti“, kakor pravi
sam, je zapel v svoji zbirki „Sagesse“ (Modrost)
pobožne pesmi, ki jim ni mnogo ravnih v svetovni
literaturi. Le en sonet! Bog ga vabi, naj ga ljubi,
in Verlaine odgovarja:

— Seigneur, c'est trop! vraiment je n'ose. Aimer qui?
Vous?

Oh! non! Je tremble et n'ose. Oh! vous aimer je n'ose,
Je ne veux pas! Je suis indigne. Vous, la Rose
Immense des purs vents de l'Amour, ô Vous, tous

Les coeurs des saints, ô Vous qui fûtes le Jaloux
D'Israël, Vous, la chaste abeille qui se pose
Dur la seule fleur d'une innocence mi-close
Quoi, moi, moi, pouvoir Vous aimer. Etes-vous fous?

¹ Moja duša je plašna kakor ženska.
Poglej, kaj sem storil, Gospod,
z rokami, lilijami svoje duše,
z očmi, nebom svojega srca.

Usmili se mojih bed!
Izgubil sem palmo in prstan;
usmili se mojih molitev,
slabotnih cvetov v kozarcu vode.

Usmili se bolnih mojih ustnic,
usmili se mojega kesanja,
posej lilij ob mojem nemiru
in rož na močvirju.

Moj Bog, davni poleti golobov
žoltijo nebo mojih oči,
usmili se pasu okrog ledij,
ki me obdaja s plavim objemom.